

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΣΑΡΑ κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθ. 5085/03)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

4 Αυγούστου 2005

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

Στην υπόθεση Τσάρα κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα, στη σύνθεση του οποίου μετέχουν οι δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ, Πρόεδρος,

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗΣ,

F. TULKENS,

P. LORENZEN,

N. VAJÍĆ,

D. SPIELMANN,

S.E. JEBENS,

και ο S. QUESADA, *Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος.*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 5 Ιουλίου 2005.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 5085/03) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνας υπήκοος Στυλιανός Τσάρας («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 3 Φεβρουαρίου 2003 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον Δικηγόρο Θηβών Ι. Κτιστάκη και από τον Δικηγόρο Αθηνών Δ. Γιαννόπουλο. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Σ. Τρεκλη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 12 Μαΐου 2004, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Δυνάμει του άρθρου 29 § 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Ο προσφεύγων είναι συνταξιούχος του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (εφεξής «ΙΚΑ»).

5. Στις 15 Δεκεμβρίου 1993, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αίτηση κατά του ΙΚΑ, με την οποία ζητούσε να καταδικασθεί να του καταβάλει αποζημίωση λόγω

εσφαλμένου υπολογισμού του ποσού των εισφορών του.

6. Στις 31 Οκτωβρίου 1995, το πρωτοδικείο απέρριψε την αίτηση (απόφαση 16340/1995).

7. Στις 2 Μαΐου 1996, ο προσφεύγων εφεσίβαλε την απόφαση αυτή.

8. Στις 3 Ιουνίου 1998, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση και έκανε δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος (απόφαση 2585/1998).

9. Στις 15 Φεβρουαρίου 1999, το ΙΚΑ κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως.

10. Η συζήτηση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ορίσθηκε για τις 31 Μαρτίου 2003. Στις 26 Απριλίου 2004, το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε τη διαδικασία (πράξη 1175/2004).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

11. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι λόγω της διάρκειας της διαδικασίας παραβιάσθηκε η αρχή της «εύλογης προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί δίκαια (...) εντός ευλόγου προθεσμίας από (...) δικαστήριο, το οποίο (...) θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

12. Η Κυβέρνηση αντικρούει τον ισχυρισμό αυτό. Ισχυρίζεται δε ότι το διοικητικό πρωτοδικείο και το εφετείο αποφάνθηκαν εντός ευλόγων προθεσμιών. Περαιτέρω, επισημαίνει ότι το ποσό το οποίο ζητά ο προσφεύγων, δεν ήταν άξιο λόγου και ότι, ως εκ τούτου, η διαφορά δεν παρουσίαζε μείζον συμφέρον για τον προσφεύγοντα.

13. Η περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, είχε ως αφετηρία τη 15^η Δεκεμβρίου 1993, ημερομηνία κατά την οποία επελήφθη της υποθέσεως το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, και έληξε στις 26 Απριλίου 2004, με την πράξη 1175/2004 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Διήρκεσε, επομένως, δέκα έτη και τουλάχιστον τέσσερις μήνες, για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Επισημαίνει, περαιτέρω, ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

15. Το Δικαστήριο υπομιμνήσκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς και ευθύνης των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως (βλ. προρρηθείσα υπόθεση *Frydlender*).

17. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική

νομολογία του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην περί «ευλόγου προθεσμίας» επιταγή.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

18. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει δικαστήριο στο οποίο να δύναται κάποιος να προσφύγει προκειμένου να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Συμβάσεως, το οποίο έχει ως εξής :

«Κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα στη (...) Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη από πρόσωπα ενεργούντα εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων τους.»

19. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το άρθρο 13 της Συμβάσεως δεν έχει εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι δεν υφίσταται μη εκπλήρωση των απαιτήσεων του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

A. Επί του παραδεκτού

20. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

21. Το Δικαστήριο υπομιμνήσκει ότι το άρθρο 13 εγγυάται πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής, η οποία επιτρέπει τη

διατύπωση παραπόνων όσον αφορά τη μη εκπλήρωση της επιβαλλόμενης από το άρθρο 6 § 1 υποχρέωσης προς εκδίκαση των υποθέσεων εντός ευλόγου προθεσμίας (βλ. *Kudla κατά της Πολωνίας* [GC], n° 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

22. Εξ άλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερόμενους πραγματική προσφυγή κατά την έννοια του άρθρου 13 της Συμβάσεως, η οποία θα τους επέτρεπε να διατυπώσουν παράπονα όσον αφορά τη διάρκεια διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά της Ελλάδος*, n° 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει στην παρούσα περίπτωση κάποιο λόγο ο οποίος θα επέτρεπε να αποκλίνει της νομολογίας αυτής, εφόσον μάλιστα η Κυβέρνηση δεν δηλώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη προσέφερε εντωμεταξύ παρόμοιο ένδικο μέσο.

23. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως λόγω της απουσίας από το εσωτερικό δίκαιο ενός ενδίκου μέσου το οποίο θα είχε επιτρέψει στον προσφεύγοντα να επιτύχει την κατοχύρωση του δικαιώματός του στην εκδίκαση της υποθέσεώς του εντός ευλόγου προθεσμίας, κατά την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

24. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

25. Ο προσφεύγων ζητά 20.000 ευρώ για την ηθική βλάβη, την οποία, όπως ισχυρίζεται, υπέστη.

26. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι και μόνον η διαπίστωση παραβίασεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση. Άλλως, η Κυβέρνηση δηλώνει ότι το ποσό των 1.000 ευρώ θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση.

27. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη αναμφίβολα ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, συμφώνως προς το άρθρο 41 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 1.500 ευρώ για το λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

28. Ο προσφεύγων ζητά επίσης 6.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Προσκομίζει μία ισόποση απόδειξη παροχής υπηρεσιών, η οποία, ωστόσο, εξεδόθη αποκλειστικώς για την αμοιβή του δικηγόρου του για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου .

29. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος είναι υπερβολικές και αδικαιολόγητες όσον αφορά τη διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι το ποσό το οποίο θα επιδικασθεί για την αιτία αυτή, δεν θα έπρεπε να υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], n° 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Όσον αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι είναι δυνατόν η μεγάλη διάρκεια μιας διαδικασίας να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του προσφεύγοντος ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι αρμόζει,

επομένως, να λαμβάνονται υπόψη (βλ., μεταξύ άλλων, *Caruano κατά της Ιταλίας*, απόφαση από 25 Ιουνίου 1987, série A n° 119-A, σελ. 15, § 37). Εντούτοις, στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει παραστατικά όσον αφορά τα έξοδα τα οποία πραγματοποιήθηκαν ενώπιον των δικαστηρίων τα οποία επελήφθησαν της υποθέσεως. Επομένως, δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η απόδοσή τους. Όσον αφορά τα σχετικά προς τη παρούσα διαδικασία έξοδα και δικαστική δαπάνη, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικασθεί στον προσφεύγοντα το ποσό των 500 ευρώ για το λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

31. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως.
4. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, 1.500 ευρώ για ηθική βλάβη και 500 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 4 Αυγούστου 2005 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Santiago QUESADA /

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ /

Πρόεδρος